

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-
ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

Кафедра лісівництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ ЛіСПГ

проф. Роман ВАСИЛИШИН

19.05.2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри лісівництва
протокол №7 від 15.05.2023 р.

Завідувач кафедри, доц.

Наталія ПУЗРІНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Лісове господарство»

доц. Олександр БАЛА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ПОПУЛЯЦІЯМИ ДИКИХ ТВАРИН

Спеціальність: 205 – «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

Розробники: доцент кафедри лісівництва, канд. с.-г. наук, доц. Білоус В.М.

Київ-2023

1. Опис навчальної дисципліни

Управління популяціями диких тварин

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень		
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	205-«Лісове господарство»	
Освітній ступінь	магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30	
Практичні, семінарські заняття	20	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	100	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	5	
самостійної роботи студента	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є оволодіння методами вивчення, сталого управління та збереження мисливських ресурсів, ознайомлення зі світовими тенденціями розвитку та впровадження прогресивного досвіду ведення мисливського господарства.

Завданнями дисципліни є оволодіння студентами теоретичних положень та практичних навичок з:

методів охорони й раціонального використання мисливської фауни, боротьби з браконьєрством;

законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони мисливських угідь та збереження мисливської фауни,

основ вольєрного розведення мисливських тварин;

організації обліків чисельності мисливських тварин;

розробки заходів з покращення якості мисливських угідь;

сталого управління популяціями мисливських тварин.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

структуру мисливської галузі України;

видовий склад мисливської фауни України та основні екологічні групи мисливських тварин;

світові тенденції розвитку та прогресивний досвід ведення мисливського господарства;

історію та перспективи розвитку мисливського господарства в Україні;

лісомисливське районування;

біологію, екологію та етологію мисливських тварин;

засади організації та розвитку мисливського господарства;

типологію і бонітування мисливських угідь;

основи управління популяціями мисливських тварин;

основи мисливського собаківництва;

знаряддя, устаткування, технічне забезпечення сучасного мисливського господарства, мисливську зброю та спорядження мисливця;

техніку добування мисливських тварин і способи полювання;

способи первинного оброблення продукції мисливства;

правила мисливської етики, традиції та ритуали;

правила техніки безпеки при проведенні полювань, користуванні та зберіганні мисливської зброї;

законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони мисливських угідь та збереження мисливської фауни,

основи вольєрного розведення мисливських тварин;

методику проведення обліку ресурсів мисливської фауни;

способи полювання, техніку добування мисливських тварин;

заборонені засоби і способи добування диких тварин;

передовий вітчизняний і закордонний досвід щодо ведення мисливського господарства;

методи охорони й раціонального використання мисливської фауни, боротьби з браконьєрством;

вміти:

організовувати роботу з охорони, підтримання чисельності та раціонального використання ресурсів мисливських тварин;

визначати види мисливських тварин за зовнішніми ознаками та слідами життєдіяльності, статево-вікову структуру популяцій;

визначати типи та категорії мисливських угідь, проводити їх оцінку;

організовувати обліки чисельності мисливських тварин;

визначати показники оптимальної чисельності та щільності популяцій мисливських тварин;

організовувати та забезпечувати функціонування вольєрних господарств;

організовувати полювання з дотриманням правових та етичних норм, правил техніки безпеки;

організовувати первинну обробку продукції полювання;

вирішувати практичні питання організації мисливського господарства;

організовувати заходи з охорони мисливських угідь,

розробляти заходи з покращення якості мисливських угідь;

розробляти плани з проведення біотехнічних і мисливськогосподарських заходів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК)

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі лісового та мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення;
- СК4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

Програмні результати навчання (РН):

- РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень;
- РН3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених

- цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень;
- РН5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності;
 - РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів;
 - РН8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології;
 - РН9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов;
 - РН11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв’язання складних задач лісового та мисливського господарства;
 - РН12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	інд.	с.р.		л	пр.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Мисливське господарство, мисливська фауна та мисливські угіддя										
Тема 1. Мисливське господарство України : проблеми та перспективи розвитку.	14	2	2	-	10					
Тема 2. Біологічні, екологічні та етологічні особливості основних представників мисливської фауни	26	4	2	-	20					
Тема 3. Мисливські угіддя. Біотехнічні заходи.	18	4	4	-	10					
Тема 4. Інвентаризація мисливських ресурсів.	16	4	2	-	10					
Разом за змістовим модулем 2	64	14	10	-	50					
Змістовий модуль 2. Управління популяціями тварин та раціональне використання мисливських ресурсів										
Тема 5. Поняття про популяцію та структурну організацію екосистем.	16	4	2	-	10					
Тема 6. Структура популяцій.	18	4	2	-	10					
Тема 7. Динаміка популяцій.	18	4	4	-	10					
Тема 8. Управління популяціями копитних тварин у мисливському господарстві.	26	4	2	-	20					
Разом за змістовим модулем 2	76	16	10	-	50					
Усього годин	150	30	20	-	100					

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Мисливське господарство, мисливська фауна та мисливські угіддя			
1.	Мисливське господарство України : проблеми та перспективи розвитку.	2	
2.	Біологічні, екологічні та етологічні особливості основних представників мисливської фауни.	2	
3.	Мисливські угіддя. Біотехнічні заходи.	4	
4.	Інвентаризація мисливських ресурсів.	2	
Змістовий модуль 2. Сучасні методи та технології керування популяціями мисливських тварин.			
5.	Поняття про популяцію та структурну організацію екосистем.	2	
6.	Структура популяцій.	2	
7.	Динаміка популяцій.	4	
8.	Управління популяціями копитних тварин у мисливському господарстві.	2	
Всього		20	

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Мисливське господарство, мисливська фауна та мисливські угіддя			
1.	Мисливське господарство України : проблеми та перспективи розвитку.	10	
2.	Біологічні, екологічні та етологічні особливості основних представників мисливської фауни.	20	
3.	Мисливські угіддя. Біотехнічні заходи.	10	
4.	Інвентаризація мисливських ресурсів.	10	
Змістовий модуль 2. Сучасні методи та технології керування популяціями мисливських тварин.			
5.	Поняття про популяцію та структурну організацію екосистем.	10	
6.	Структура популяцій.	10	
7.	Динаміка популяцій.	10	
8.	Управління популяціями копитних тварин у мисливському господарстві.	20	
Всього		100	

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується у формі науково-практичного завдання із визначення стратегії використання певного виду мисливської фауни та створення стратегії управління його популяціями.

7. Методи навчання

Для вивчення цієї дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- *словесні методи навчання*: лекція, розповідь, пояснення, бесіда;
- *наочні методи навчання*: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження;
- *практичні методи навчання*: лабораторні роботи, дослідні роботи.

8. Методи контролю

При викладанні даного курсу використовуються наступні види контролю:

- міжсесійний контроль (поточна, тематична перевірка);
- модульний контроль;
- підсумковий контроль (екзамен).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань				Екзамен	Сума
Контрольний модуль 1		Контрольний модуль 2		20	100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3			
30		30			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	Заліків
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання

Семестровий курс дисципліни «Управління популяціями мисливських тварин» розподілено на 2 контрольних модулі. Кожний модуль має ряд поточних контрольних заходів і закінчується підсумковим модульним контролем у формі *екзамену*.

При проведенні поточного контролю оцінюються: результати тестування, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, захист звітів, виконання індивідуальних завдань, розв'язання практичних ситуаційних задач.

Поточний контроль – 15 балів, які студент отримує під час практичних (семінарських) занять.

Модульний контроль (модульна контрольна робота) – 15 балів. Кожна контрольна робота містить 1 теоретичне питання (оцінюється в 5 балів), 1 практичне завдання (оцінюється в 5 балів), 5 термінологічних завдання (оцінюється в 5 балів).

Теоретичні та практичні питання оцінюються:

5 балів – відповідь бездоганна за змістом, формою та обсягом. Студент вільно володіє матеріалом: при відповіді показує досконале знання навчальної літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, доцільно використовує матеріал при наведенні прикладів.

4 бали передбачають досить високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь логічна, містить деякі неточності при наведенні прикладів. Можливі труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків

3 бали студент відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі у наведенні прикладів.

2 бали студент лише в загальній формі розбирається у матеріалі, відповідь неповна і неглибока, лише частково розкриває зміст питання. Студент дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладення матеріалу, відчуває труднощі при наведенні прикладів.

1 бал ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, не розкриває зміст питання.

0 балів – відповідь відсутня.

Складання тестів. Тестові завдання містять 1 правильну відповіді з п'яти наданих. Студент отримує 1 бал за кожне правильно позначене тестове завдання та 0 балів – при помилковому позначенні відповіді.

10. Методичне забезпечення

1. Конспекти лекцій.
2. Методичні рекомендації до лабораторних робіт
3. Методичні розробки до виконання індивідуального завдання.
4. Методичні розробки до самостійної роботи.
5. Тестові завдання.
6. Дидактичний матеріал.
7. Наочність (таблиці, форми обліку, форми звітності).

11. Рекомендована література

1. Авраменко Н.Л., Цимбалюк С.Я. Екологія. URL: http://bookbrains.com/book_121.html.
2. Гайченко В.А. Екологія тварин: Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, Київ: Ліра-К, 2012.– 232 с.
3. Гандзюра В.П. Екологія К., 2002. 85 с.
4. Делеган І.В. Перспективи розвитку мисливського господарства в Закарпатті. Практичні рекомендації щодо розвитку мисливського господарства при запровадженні багатофункціонального, наближеного до природи ведення лісового господарства. Пвано-Франківськ: Фоліант, 2007. 158 с.
5. Корж О. П. Етологія тварин: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2011. 236 с.
6. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
7. Український сервер мисливця URL: <http://www.uahunter.com.ua>.